

E v c - Â r â P e ş r e v

Ne y

Dilhayât Kalfa

Usûlü : **Çifte Düyek** [16 / 4]

1. *Hane* / (**Hane-i** Evvel) / (*Serhane*)

1. *H a n e* / (*Hane-i Evvel*) / (*Serhane*)

2

3

4

5

6

7. *H a n e* / (*Hane-i Sani*)

8

9

10

11

12

13

14

3. Hane / (Hane-i Salis)

4. Hane / (Hane-i Rabi)

Tanburi

Dilhayat Kalfa

Dilhayat Kalfa, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ilk kadın besteci olan Reftar Kalfa'dan sonra bilinen ikinci kadın bestecidir. Yaşamı hakkında neredeyse yok denecek kadar az bilgi olmasına rağmen, bestelerinin müzik kalitesi günümüze kadar tartışılmaz yerini korumuştur. Dilhayat Kalfa, adındaki Kalfa sıfatından da anlaşılacağı gibi, sarayda yetişmiş ve gene sarayda Kalfa rütbesi kazanacak önemli bir idari görevde bulunmuş bir kişidir.

Araştırmacı Talip Mert, 16.10.1998 tarihinde Osmanlı Arşivi'nde, Dilhayat Kalfa Terekisini (Dilhayat Kalfa'nın Mirası) buldu ve günümüz Türkçesi ile yayımladı. Talip Mert'in bulduğu belge Hicrî 1150 (1737) tarihlidir ve Dilhayat Kalfa'nın ölüm tarihinin 1737 olduğunu belgeler. Dilhayat Kalfa'dan mirasçılara kalan malları içeren bu liste, Dilhayat Kalfa'nın kitapları, saatleri, mücevherleri, kürkleri, seccadeleri, işlemeleri, tombakları, cam eşyaları, mutfak eşyaları gibi özel objeleri içermekte ve Dilhayat Kalfa'nın günlük yaşamı ve yaşam standardı konusunda bilgi vermektedir.

Dilhayat Kalfa besteleri, Darüelhan Tasnif Heyeti (günümüzdeki Konservatuar) tarafından tesbit edilmiş eserler arasında yer almaktadır. Ayrıca 18. yy. güfte mecmualarından olan Hekimbaşı Mecmuası'nda 'Dilhayat' adına kayıtlı Rast ve Evic makamlarında murabba beste ve Segâh makamında bir semâi'yle birlikte on üç eseri bulunmaktadır.

Diğer Osmanlıca kaynaklarda ise yüze yakın eserinin olduğu bilgilerine rastlanmaktadır. Fakat bu eserler günümüze ulaşmamıştır. Dilhayat Kalfa'nın günümüze ulaşan besteleri, klasik Türk müziğinin teknik ve estetik açıdan önemli örnekleri arasında sayılır. Makam seyirleri, prozodi mükemmeldir. Dilhayat Kalfa özellikle Evcara makamındaki eserlerinde, bu makamın melodik seyir ve hareketini kusursuz bir biçimde tarif etmiş ve evcara makamına kişilik kazandırmıştır. Evcara makamındaki bir peşrevi ve saz semaisi klasik Türk müziğinde özel kıymete sahip iki eser olarak tanımlanır. Diğer makamlarda bestelediği eserlerinde de usul, makam ve güfte olarak ikiye ayrılmış, müdürlüğüne ise Ali Rifat Bey (Çağatay) kullanımı son derece ölçülüdür. Güfte seçmekte de oldukça titiz olduğu gözlemlenen Dilhayat Kalfa, mana ve melodik cümle ilişkisinde uygunluğa özen göstermiştir.

Dilhayat Kalfa eserlerini bestelerken çifte düyek, remel, devrikebîr, hafif muhammes gibi büyük usulleri kullanmıştır.

Dilhayat Kalfa hakkındaki belgelerde, kendisinin tambur çaldığı da belirtilmektedir.

Çifte Düyek Usûlleri

*) 16 zamanlıdır.

*) İki tane 8 zamandan veya başka bir deyişle iki tane Düyek'ten yapılmıştır (8+8=16).

*) 16/8'lik mertebesi çok az kullanılmıştır. Asıl ikinci mertebesi olan 16/4'lük kullanılır.

*) Pişrev, beste, kâr, tevşih ve ilâhilerde kullanılmıştır. Zencir usûlünün birinci usûlüdür.

*) Bu usûlün başında bir senkop vardır.

Çifte Düyek Darb Usûlü

[16 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ee- Ee- Ek) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 7 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Dârü'l-Elhân Tarihçesi

Dârü'l-Elhân, "nağmeler evi" anlamını taşıyan Türkiye'nin ilk resmi müzik okulunun adıdır. Adında "dâr" sözcüğü bulunan bütün kurumlar gibi "ev, yuva" sıcaklığı taşıdığı bir dönemde kurulmuştur. Dârü'l-Elhân'ın hazırlayıcısı olan kurum, 1914'te Şehremini Cemil Paşa (Topuzlu) zamanında faaliyete başlayan Darülbeyt'in müzik koludur. İstanbul Şehremaneti'ne bağlı olarak kurulan Darülbeyt, tiyatro, sahne musikisi, Türk ve Batı musikisini bir arada ele almaya çalışan ulusal bir konservatuardır. Musiki bölümü Şark ve Garp oluşturulan bu bölümün hocaları Tanburi Cemil Bey, Zekâizade Ahmet Efendi, Ali Rifat Bey, Abdülkadir Bey gibi dönemin üstad müzisyenleri ve parlak icracılarıdır. Şehzadebaşı, Letafet Apartmanı'nda başlayan ve Ferah Tiyatrosunun arka sokağında beyaz bir konağa taşınan Musiki kolu Birinci Dünya Savaşı'nın olağanüstü koşullarında fazla sürmüyerek 14 Mart 1916'da kapatılmıştır.

Kaynak :

<http://osmanlimuzigi.istanbul.edu.tr/?p=6378>